

**UCHWAŁA NR XLIX.320.23
RADY GMINY RAWA MAZOWIECKA**

z dnia 30 stycznia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 i 1700) Rada Gminy Rawa Mazowiecka uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2025 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rawa Mazowiecka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Katarzyna Klimek

Załącznik do uchwały Nr XLIX.320.23

Rady Gminy Rawa Mazowiecka

z dnia 30 stycznia 2023 r.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Rawa Mazowiecka na lata 2023 - 2025

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
PODSTAWY I REGULACJE PRAWNE PROGRAMU	4
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH RODZIN	5
Analiza danych zastanych	5
Informacje ogólne	5
Dane demograficzne	6
Problemy w obszarze pomocy społecznej	10
Ubóstwo	16
Bezrobocie	17
Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność	19
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	21
Potrzeba ochrony macierzyństwa	25
Przemoc w rodzinie	26
Alkoholizm	34
DIAGNOZA ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH	39
ZASOBY INSTYTUCJONALNE I SPOŁECZNE GMINY RAWA MAZOWIECKA WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO	54
Koordynator i Realizatorzy Programu	58
Adresaci Programu	59
CELE PROGRAMU ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	60
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	71
MONITORING I EWALUACJA	72
SPIS TABEL	73
SPIS WYKRESÓW	74
BIBLIOGRAFIA	75
Spis publikacji	75
Źródła internetowe	75

WSTĘP

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.

Zasady i formy wspierania rodzin przeżywających trudności w spełnianiu swoich funkcji, borykających się z problemami opiekuńczo- wychowawczymi określone zostały w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700, 2140). Na mocy art. 3 ust.1 tej ustawy obowiązek wspierania rodzin z problemami spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Zgodnie z art. 176 pkt. 1 w/w ustawy do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Rawa Mazowiecka na lata 2023-2025 jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rawa Mazowiecka na lata 2023-2030 i określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, jak również działania profilaktyczne i upowszechniające działania prorodzinne. Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.

PODSTAWY I REGULACJE PRAWNE PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Gminie Rawa Mazowiecka na lata 2023 - 2025 realizowany będzie w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700, 2140);
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66, 1079, 1692, 1700, 1812, 1967, 2127, 2140);
- Ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615, 1265, 2140);
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, 2469, z 2022 r. poz. 24, 218, 1700, 2185);
- Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329, z 2022 r. poz. 2140);
- Ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2022 r. poz. 1577, 2140);
- Ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionych do alimentów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1205, 2140);
- Ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744, z 2022 r. poz. 2140, 2243).

Analiza danych zastanych

Program Wspierania Rodziny w Gminie Rawa Mazowiecka na lata 2023 - 2025 powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze. Uwzględniono m.in. dane zastane, pochodzące z rejestrów i sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej, dane GUS, a także dane pozyskane w wyniku ankietyzacji przeprowadzonej wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Rawa Mazowiecka, pracowników socjalnych oraz rodziców uczniów i nauczycieli szkół z terenu gminy.

Informacje ogólne

Gmina wiejska Rawa Mazowiecka położona jest w powiecie rawskim, we wschodniej części województwa łódzkiego, sąsiadującego z województwem mazowieckim.

Gmina okala Miasto Rawa Mazowiecka będące siedzibą Urzędu Gminy, Miasta, a także Powiatu. Sąsiedztwo miasta Rawa Mazowiecka ma wpływ na wiele sfer życia gminy. Gmina posiada obszar o powierzchni 16 398 ha.

Gmina Rawa Mazowiecka posiada 52 obręby geodezyjne, w skład których wchodzi 54 miejscowości, tworząc 38 sołectw. Miejscowości te są znacznie zróżnicowane pod względem zajmowanej powierzchni a także warunków przyrodniczo – ekonomicznych.

Przez teren Gminy Rawa Mazowiecka przebiega wiele ważnych szlaków komunikacji samochodowej. Korzystny układ komunikacyjny (50 km do miasta Łódź i 70 km do miasta Warszawa) sprawia, że obszary położone przy szlakach komunikacji krajowej stają się atrakcyjnymi terenami dla inwestorów. Dobry układ komunikacyjny jest atutem dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.

Gmina Rawa Mazowiecka graniczy z gminami:

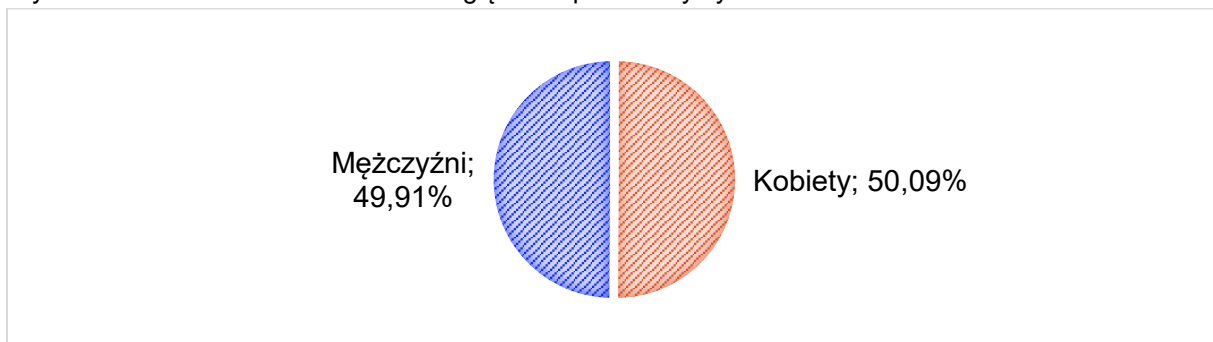
- Głuchów,
- Skierniewice,

- Nowy Kawęczyn,
- Cielądz,
- Regnów,
- Żelechlinek,
- Czerniewice
- Miastem Rawa Mazowiecka,
- Miastem i Gminą Biała Rawska.

Dane demograficzne

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2021 r. Gmina Rawa Mazowiecka liczyła 8 806 mieszkańców; z czego 50,09% stanowią kobiety (4 411), a 49,91% mężczyźni (4 395). Współczynnik feminizacji dla Gminy Rawa Mazowiecka wynosi 100 (na 100 mężczyzn przypada 100 kobiet). Na przestrzeni lat 2018-2021 liczba mieszkańców wzrosła o 0,67%.¹

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć- statystyki na rok 2021

¹ Bank Danych Lokalnych - dane dla Gminy Rawa Mazowiecka

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Rawa Mazowiecka w latach 2018-2021

Liczba mieszkańców	
Ogółem; w tym:	
Rok 2018	8 747 osób
Rok 2019	8 788 osób
Rok 2020	8 793 osoby
Rok 2021	8 806 osób
Kobiety	
Rok 2018	4 385 kobiet
Rok 2019	4 402 kobiety
Rok 2020	4 410 kobiet
Rok 2021	4 411 kobiet
Mężczyźni	
Rok 2018	4 362 mężczyzn
Rok 2019	4 386 mężczyzn
Rok 2020	4 383 mężczyzn
Rok 2021	4 395 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 2. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
Ogółem:	
Rok 2018	8 747 osób
Rok 2019	8 788 osób
Rok 2020	8 793 osoby
Rok 2021	8 806 osób
Osoby w wieku 0-17 lat:	
Rok 2018	1 644 osoby
Rok 2019	1 683 osoby
Rok 2020	1 662 osoby
Rok 2021	1 665 osób

Osoby w wieku 18-59 lat:	
Rok 2018	5 109 osób
Rok 2019	5 083 osoby
Rok 2020	5 092 osoby
Rok 2021	5 079 osób
Osoby w wieku 60 lat i więcej:	
Rok 2018	1 994 osoby
Rok 2019	2 022 osoby
Rok 2020	2 039 osób
Rok 2021	2 062 osoby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gminę Rawa Mazowiecka cechuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2021 roku wyniósł -29. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,30 na 1000 mieszkańców. Uściślając, w 2021 roku w gminie odnotowano 85 urodzeń dzieci, w tym 45 dziewczynek i 40 chłopców. W tym samym czasie doszło do 114 zgonów, co odpowiada 12,98 zgonom na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich lat 2018-2021 utrzymuje się ujemny przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- Rok 2018: -29;
- Rok 2019: -16;
- Rok 2020: -38;
- Rok 2021: -29.

Urodzenia żywe ogółem:

- Rok 2018: 74 osoby;
- Rok 2019: 87 osób;
- Rok 2020: 86 osób;
- Rok 2021: 85 osób.

Zgony ogółem:

- Rok 2018: 103 osoby;
- Rok 2019: 103 osoby;
- Rok 2020: 124 osoby;
- Rok 2021: 114 osób.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. 1. Ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zgodnie z Art. 3. w/w ustawy Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje w Gminie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej.

Zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej obejmują w szczególności:

- udzielenie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i okresowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych po pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzeń losowych;
- praca socjalna;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych;
- dożywianie dzieci;
- sprawienie pogrzebu;
- kierowanie do domu pomocy społecznej. I ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;

- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2019-2021 zmalała..

Tabela 3. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

Osoby korzystające z pomocy GOPS	
Rodziny korzystające ze świadczeń GOPS	
Rok 2019	191 rodzin
Rok 2020	162 rodziny
Rok 2021	150 rodzin
Liczba osób w rodzinach	
Rok 2019	241 osób
Rok 2020	212 osób
Rok 2021	179 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia niepieniężne, choć liczba rodzin korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała. Wiele osób korzysta również ze świadczeń pieniężnych.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni świadczą pomoc w uzyskaniu różnych świadczeń między innymi: świadczeń emerytalno-rentowych świadczenia uzupełniającego, świadczeń rodzinnych, pisanie wniosków itp. Pracę socjalną ciężko przedstawić jest w liczbach, tabelach, trudno jest ją opisać. Zajęcie to jest bardzo czasochłonne. Czasami jedna sprawa wymaga wykonania wielu

telefonów, odwiedzenia wielu instytucji, współpracy z różnymi ludźmi i organizacjami. Podsumowując jest to jedno z najtrudniejszych zadań wyznaczonych przez ustawę o pomocy społecznej.

Tabela 4. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	Rok	Liczba rodzin
Świadczenia pieniężne	Rok 2019	130 / 654
	Rok 2020	128 / 669
	Rok 2021	118 / 623
Świadczenia niepieniężne	Rok 2019	131 / 32 851
	Rok 2020	117 / 29 191
	Rok 2021	75 / 29 398
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej	Rok 2019	187
	Rok 2020	158
	Rok 2021	162
Usługi opiekuńcze	Rok 2019	31
	Rok 2020	31
	Rok 2021	28
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	Rok 2019	12
	Rok 2020	12
	Rok 2021	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

W 2021 roku najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej była długotrwała choroba, a kolejno niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezrobocie.

Tabela 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba rodzin
Niepełnosprawności	Rok 2019	72
	Rok 2020	59
	Rok 2021	53

Bezrobocia	Rok 2019	47
	Rok 2020	33
	Rok 2021	31
Osoby dotknięte klęską żywiołową	Rok 2019	2
	Rok 2020	2
	Rok 2021	2
Ubóstwa	Rok 2019	4
	Rok 2020	1
	Rok 2021	3
Bezradności opiek. wych.	Rok 2019	57
	Rok 2020	47
	Rok 2021	39
Długotrwałej choroby	Rok 2019	96
	Rok 2020	82
	Rok 2021	78
Przemocy w rodzinie	Rok 2019	2
	Rok 2020	2
	Rok 2021	2
Bezdomność	Rok 2019	1
	Rok 2020	0
	Rok 2021	4
Sytuacja kryzysowa	Rok 2019	1
	Rok 2020	1
	Rok 2021	1
Trudność w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego	Rok 2019	1
	Rok 2020	2
	Rok 2021	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

Według danych GUS beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2021 roku było 155 gospodarstw domowych, w których pomocą objęto łącznie 293 osoby².

Tabela 6. Formy udzielanej pomocy przez GOPS w Rawie Mazowieckiej

Formy udzielanej pomocy przez GOPS w Rawie Mazowieckiej	Rok	Liczba rodzin
Zasiłki stałe	Rok 2019	41
	Rok 2020	40
	Rok 2021	36
Zasiłki okresowe	Rok 2019	25
	Rok 2020	23
	Rok 2021	33
Posiłek	Rok 2019	78
	Rok 2020	57
	Rok 2021	68
Zasiłki celowe i w naturze	Rok 2019	52
	Rok 2020	34
	Rok 2021	30
Świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego	Rok 2019	786+46
	Rok 2020	663+46
	Rok 2021	523+46
Świadczenia wychowawcze	Rok 2019	1043
	Rok 2020	1219
	Rok 2021	1092
Karta Dużej Rodziny	Rok 2019	135
	Rok 2020	23
	Rok 2021	25

² Bank Danych Lokalnych - dane dla Gminy Rawa Mazowiecka

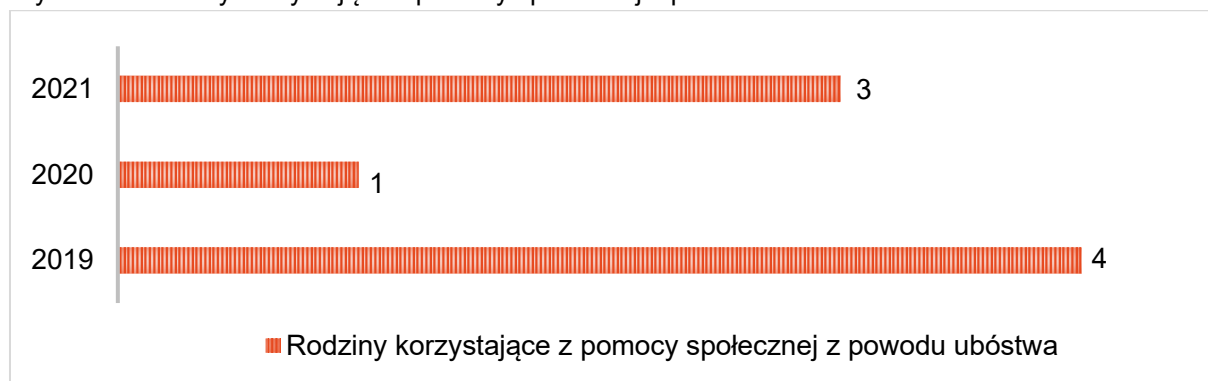
Pomoc żywnościowa w ramach Programu PEAD	Rok 2019	83
	Rok 2020	87
	Rok 2021	87
Dodatki Mieszkaniowe	Rok 2019	8
	Rok 2020	6
	Rok 2021	6
Dodatki Energetyczne	Rok 2019	2
	Rok 2020	2
	Rok 2021	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

Ubóstwo

Zgodnie z danymi GOPS w Rawie Mazowieckiej, na przestrzeni lat 2020-2021 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Można jednak zauważyć, iż w 2019 roku odnotowano największą liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 2. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

W 2021 roku w ramach działań, GOPS realizował program „Posiłek w szkole i w domu”, programem objęto 123 osoby (w tym 54 skorzystało z posiłku – 44 dzieci, 10 osób dorosłych). W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 GOPS w Rawie Mazowieckiej współpracuje z Klubem Abstynenckim „Szansa” w Rawie Mazowieckiej. Współpraca polega na wydawaniu skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej. W 2021 r. z produktów żywnościowych z Banku Żywności skorzystało 191 osób. Wydano skierowania dla 87 rodzin.

Bezrobocie

Zgodnie z danymi GUS, w 2021 roku w Gminie Rawa Mazowiecka zarejestrowanych było 114 osób bezrobotnych, w tym: 65 kobiet oraz 49 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2018-2021 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Rawa Mazowiecka zmalała o 24,50%. Ponadto, zmalała liczba osób długotrwale bezrobotnych w gminie.

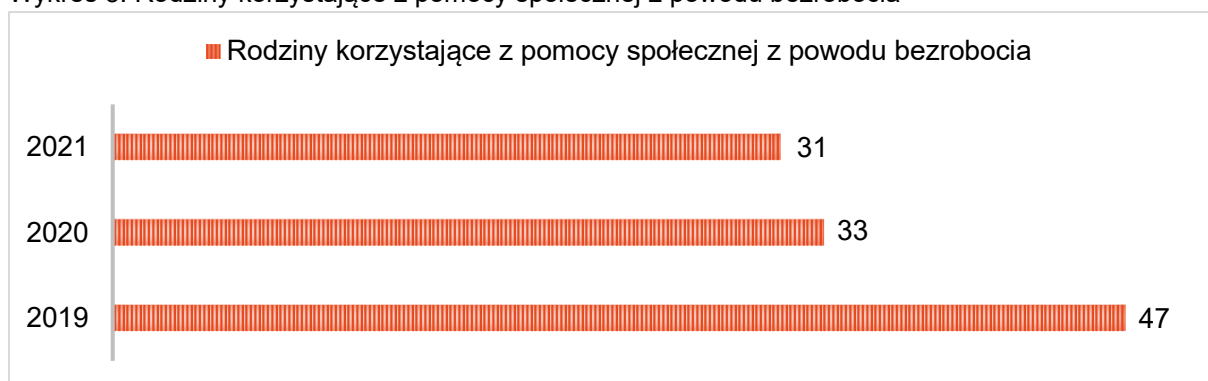
Tabela 7. Stan bezrobocia rejestrowanego w Gminie Rawa Mazowiecka w latach 2018-2021

Stan bezrobocia	
Bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
Rok 2018	151 osób
Rok 2019	125 osób
Rok 2020	148 osób
Rok 2021	114 osób
Kobiety	
Rok 2018	87 kobiet
Rok 2019	70 kobiet
Rok 2020	72 kobiety
Rok 2021	65 kobiet
Mężczyźni	
Rok 2018	64 mężczyzn
Rok 2019	55 mężczyzn
Rok 2020	76 mężczyzn
Rok 2021	49 mężczyzn
Osoby długotrwale bezrobotne	
Rok 2018	65 osób
Rok 2019	49 osób
Rok 2020	57 osób
Rok 2021	56 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi GOPS w Rawie Mazowieckiej, na przestrzeni lat 2019-2021 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 3. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

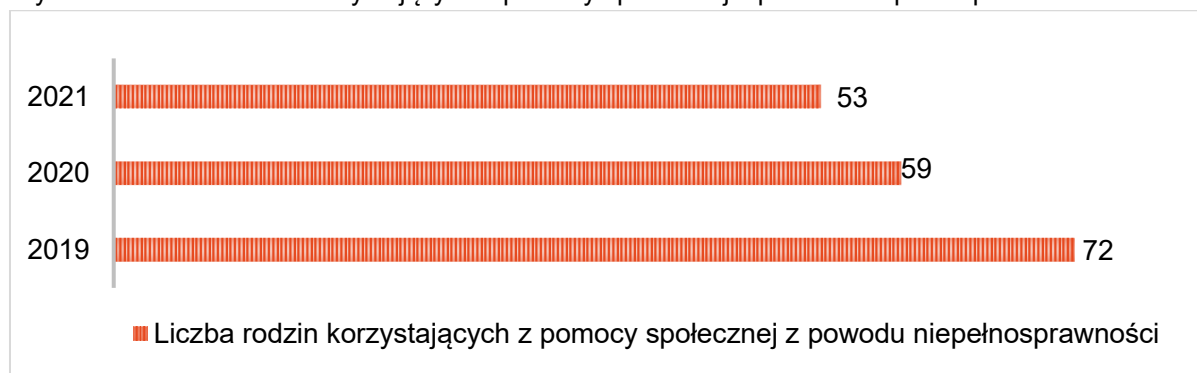
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku stałego, okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

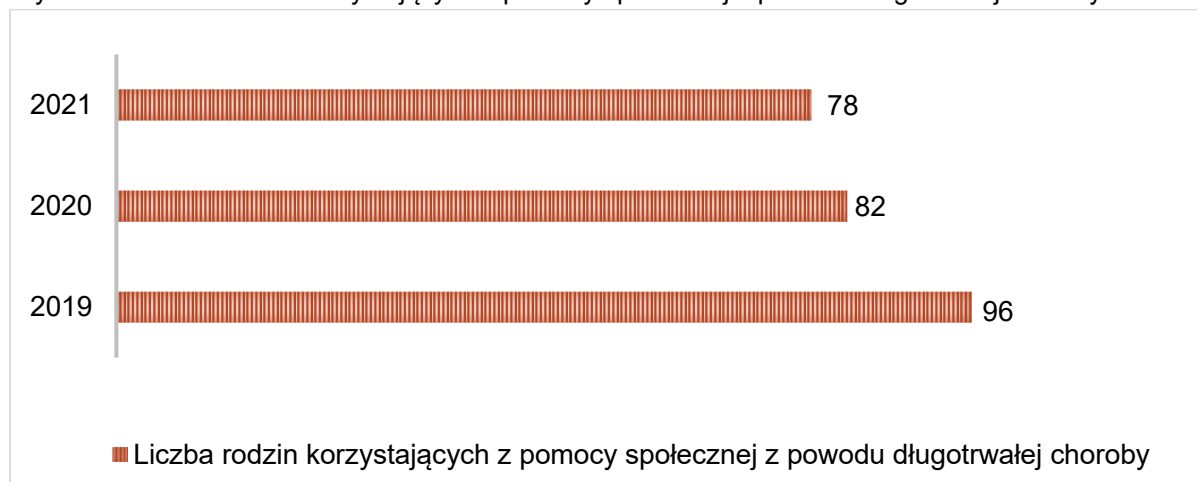
Zgodnie z danymi GOPS w Rawie Mazowieckiej, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz liczba odbiorców pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby zmalała na przestrzeni lat 2019-2021.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Rawie Mazowieckiej

Ze świadczeń pomocy społecznej coraz częściej korzystają osoby w wieku senioralnym, wymagające opieki z powodu choroby lub niepełnosprawności,

niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Wzrastają zatem wydatki na domy pomocy społecznej.

Tabela 8. Świadczenia opiekuńcze w latach 2019-2021

Świadczenia opiekuńcze	Rok	Liczba świadczeń
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	Rok 2019	1673
	Rok 2020	1634
	Rok 2021	1709
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	Rok 2019	565
	Rok 2020	606
	Rok 2021	621
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności	Rok 2019	560
	Rok 2020	534
	Rok 2021	618
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby powyżej 75 r.ż.	Rok 2019	12
	Rok 2020	6
	Rok 2021	0
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r.ż. o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności powstałej przed ukończeniem 21 r.ż.	Rok 2019	536
	Rok 2020	488
	Rok 2021	470
Świadczenie pielęgnacyjne	Rok 2018	409
	Rok 2019	439
	Rok 2020	648
Specjalny zasiłek opiekuńczy	Rok 2018	17
	Rok 2019	18
	Rok 2020	18
Świadczenia opiekuńcze ogółem – zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny, zasiłek opiekuńczy	Rok 2018	2099
	Rok 2019	2091
	Rok 2020	2375

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów, które działają na rzecz dziecka i rodziny, a także placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających. Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowywaniu dziecka. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,
- terapii i mediacji,
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych,
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Praca z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze jest procesem złożonym i wymaga wypracowania wraz z członkami rodziny planu pracy mającego charakter długofalowy. Efekty pracy z rodziną w znacznym stopniu zależą od aktywności jej członków, otwarcia na proponowane wsparcie, ale także chęci wprowadzenia zmian przez poszczególnych członków rodziny. W ramach usługi

asystenta rodziny organizowana jest interdyscyplinarna praca osób, instytucji, których celem jest stworzenie i wdrożenie systemu pomocy rodzinie w kryzysie, w tym ze szczególnym uwzględnieniem trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Ważnym narzędziem wspierającym rodzinę jest usługa asystenta rodziny. Asystent rodziny podczas spotkań, które odbywają się w miejscu zamieszkania rodziny, bądź w miejscu wyznaczonym przez rodzinę, świadczy pomoc w nabyciu umiejętności przy wykonywaniu najprostszych czynności, które składają się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego, zapewnienia odpowiedniej opieki nad dziećmi, a także nabywania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz odbudowywania więzi rodzinnych.

Powierzając asystentowi rodziny pracę z daną rodziną, uwzględnia się przede wszystkim zakres pomocy, jaka powinna być udzielona rodzinie. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną.

Od 1 stycznia 2017 r. został poszerzony zakres pracy asystenta rodziny, któremu przypisano zadania mające na celu kompleksowe wsparcie, wynikające z połączenia zadań asystenta rodziny na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny z ustawą i Programem „Za życiem”.

Ustawa „Za życiem” określa m.in. uprawnienia do jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę dziecka zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Do dominujących zadań asystenta rodziny, które wynikają z ustawy „Za życiem” należy wsparcie instrumentalne, informacyjne, emocjonalne, a w przypadku problemów opiekuńczo-wychowawczych – pedagogizacja.

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się pieczę zastępczą, którą organizuje powiat. Rodziną formą pieczy jest rodzina zastępcza, natomiast instytucjonalną są placówki opiekuńczo – wychowawcze.

W 2021 roku asystent rodziny pracował z 11 rodzinami (w tym z 21 dziećmi). W pieczy zastępczej umieszczonych było 9 dzieci w sześciu rodzinach zastępczych. W roku 2021 żadne dziecko nie przebywało w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Tabela 9. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2019-2021

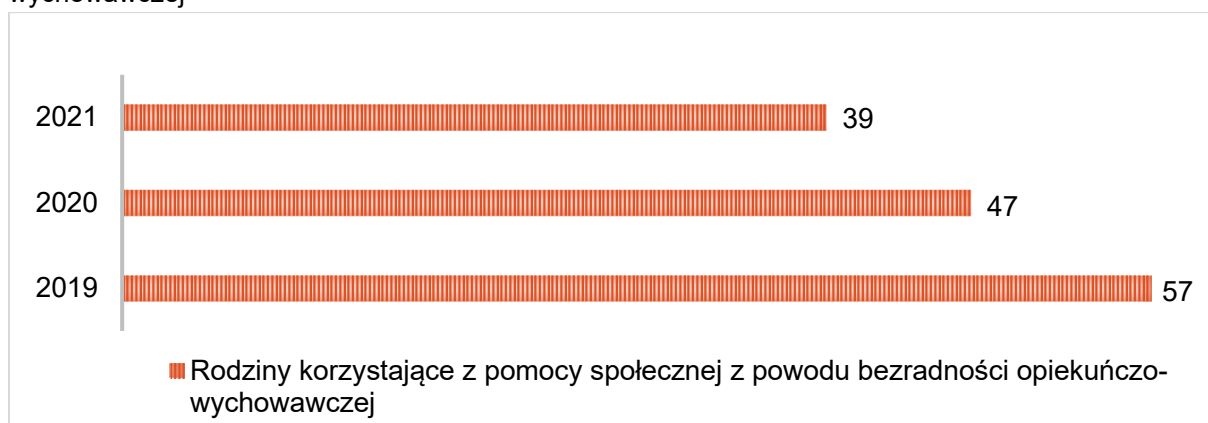
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2019 - 2021	
Liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	
Rok 2019	0
Rok 2020	0
Rok 2021	0
Liczba dzieci adoptowanych z terenu gminy	
Rok 2019	0
Rok 2020	0
Rok 2021	0
Liczba dzieci z terenu gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	
Rok 2019	1
Rok 2020	0
Rok 2021	0
Liczba dzieci z terenu gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych	
Rok 2019	0
Rok 2020	0
Rok 2021	0
Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych	
Rok 2019	0
Rok 2020	0
Rok 2021	9
Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych	
Rok 2019	10
Rok 2020	10
Rok 2021	9

Liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z terenu gminy	
Rok 2019	6
Rok 2020	6
Rok 2021	6
Liczba usamodzielnionych dzieci z terenu gminy	
Rok 2019	0
Rok 2020	0
Rok 2021	2
Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	
Rok 2019	0
Rok 2020	0
Rok 2021	0

Źródło: PCPR

Analizując szczegółowe dane GOPS w Rawie Mazowieckiej z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2021 roku była najniższa.

Wykres 6. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

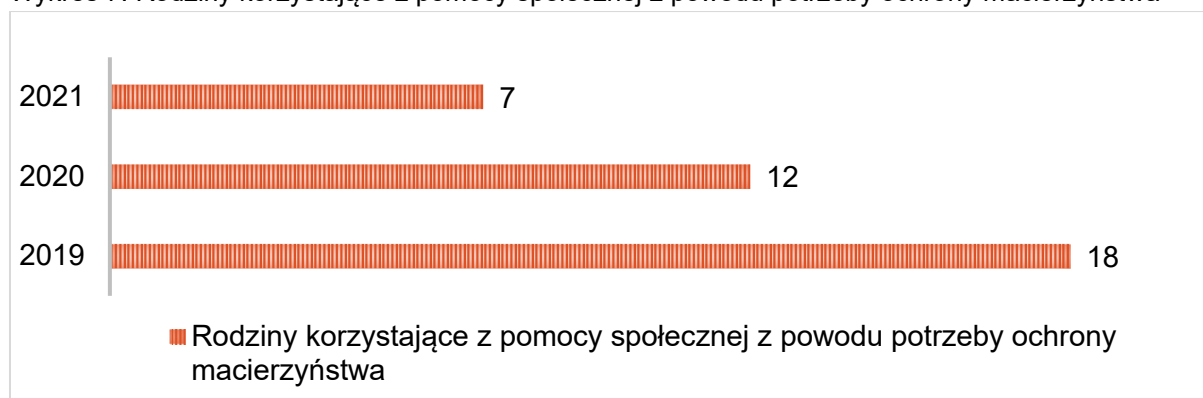
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

W zakresie poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym istotną rolę odgrywają placówki oświatowe, które realizują szereg działań edukacyjnych, wychowawczych oraz uzupełniających brakującą wiedzę, a także działań rozwijających zdolności i zainteresowania uczniów.

Potrzeba ochrony macierzyństwa

Zgodnie z danymi GOPS w Rawie Mazowieckiej, na przestrzeni lat 2019-2021 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa.

Wykres 7. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.³

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- **przemoc czynną** - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- **przemoc bierną** - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- **przemoc fizyczną**, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary.
- **przemoc seksualną**, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.

³ Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

- **przemoc psychiczną**, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.
- **przemoc ekonomiczną**, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.⁴

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Policją, Sądem, kuratorami sądowymi, pedagogami wszystkich placówek szkolnych, innymi instytucjami oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienia podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych.

Analizując dane przekazane przez GOPS w Rawie Mazowieckiej można zauważyć, iż liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego jest w 2021 roku większa od tej w 2020 roku. W 2019 roku liczba utworzonych Grup Roboczych oraz liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych była najwyższa. Na przestrzeni lat 2019-2021 wzrosła liczba dzieci objętych pomocą Grup Roboczych.

⁴ Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021:

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2019: 4 posiedzenia;
- Rok 2020: 4 posiedzenia;
- Rok 2021: 4 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2019: 36 rodzin;
- Rok 2020: 19 rodzin;
- Rok 2021: 26 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem:

- Rok 2019: 96 osób;
- Rok 2020: 55 osób;
- Rok 2021: 57 osób.

Liczba utworzonych Grup Roboczych:

- Rok 2019: 50 Grup Roboczych;
- Rok 2020: 22 Grupy Robocze;
- Rok 2021: 22 Grupy Robocze.

Liczba posiedzeń Grup Roboczych:

- Rok 2019: 104 posiedzenia;
- Rok 2020: 37 posiedzeń;
- Rok 2021: 42 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2019: 36 rodzin;
- Rok 2020: 19 rodzin;
- Rok 2021: 26 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych ogółem:

- Rok 2019: 96 osób;
- Rok 2020: 55 osób;
- Rok 2021: 57 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2019: 47 kobiet;
- Rok 2020: 25 kobiet;
- Rok 2021: 14 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2019: 48 mężczyzn;
- Rok 2020: 18 mężczyzn;
- Rok 2021: 27 mężczyzn.

Liczba dzieci objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2019: 1 dziecko;
- Rok 2020: 12 dzieci;
- Rok 2021: 16 dzieci.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” była najwyższa w 2019 roku. Ponadto na przestrzeni lat 2019-2021 zmalała liczba zakończonych procedur.

Procedura „Niebieskiej Karty” w latach 2019-2021:**Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę:**

- Rok 2019: 1 formularz „Niebieskich Kart-A”;
- Rok 2020: 2 formularze „Niebieskich Kart-A”;
- Rok 2021: 1 formularz „Niebieskich Kart-A”.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze:

- Rok 2019: 29 formularzy „Niebieskich Kart-C”;
- Rok 2020: 14 formularzy „Niebieskich Kart-C”;
- Rok 2021: 10 formularzy „Niebieskich Kart-C”.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze:

- Rok 2019: 27 formularzy „Niebieskich Kart-D”;
- Rok 2020: 11 formularzy „Niebieskich Kart-D”;
- Rok 2021: 14 formularzy „Niebieskich Kart-D”.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- Rok 2019: 36 rodzin;
- Rok 2020: 19 rodzin;
- Rok 2021: 26 rodzin.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty” w danym roku:

- Rok 2019: 26 rodzin;
- Rok 2020: 14 rodzin;
- Rok 2021: 16 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie:

- Rok 2019: 30 zakończonych procedur;
- Rok 2020: 17 zakończonych procedur;
- Rok 2021: 16 zakończonych procedur.

Ogólna liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, na przestrzeni trzech ostatnich lat zmalała. Osoby dotknięte problemem przemocy najczęściej korzystają z pomocy w formie poradnictwa socjalnego, a kolejno psychologicznego.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (ogółem):

- Rok 2019: 96 osób;
- Rok 2020: 55 osób;
- Rok 2021: 32 osoby.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (kobiety):

- Rok 2019: 47 kobiet;
- Rok 2020: 25 kobiet;
- Rok 2021: 13 kobiet.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (mężczyźni):

- Rok 2019: 48 mężczyzn;
- Rok 2020: 18 mężczyzn;
- Rok 2021: 3 mężczyzn.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (dzieci):

- Rok 2019: 1 dziecko;
- Rok 2020: 12 dzieci;
- Rok 2021: 16 dzieci.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego:

- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 7 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego:

- Rok 2020: 13 osób;
- Rok 2021: 3 osoby.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa zawodowego i rodzinnego:

- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 7 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa prawnego:

- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 1 osoba.

Na przestrzeni lat 2019-2021 wzrosła liczba wniosków skierowanych na policję, do sądu dla nieletnich oraz do GKRPA w związku z przemocą w rodzinie, w której występuje problem uzależnienia od alkoholu, natomiast zmalała liczba wniosków skierowanych do prokuratury.

Liczba wniosków skierowanych do prokuratury:

- Rok 2019: 5 wniosków;
- Rok 2020: 4 wnioski;
- Rok 2021: 3 wnioski.

Liczba wniosków skierowanych do sądu dla nieletnich:

- Rok 2019: 1 wniosek;
- Rok 2020: 0;
- Rok 2021: 3 wnioski.

Liczba wniosków skierowanych na policję:

- Rok 2019: 1 wniosek;
- Rok 2020: 3 wnioski;
- Rok 2021: 3 wnioski.

Liczba wniosków skierowanych do Komisji Rozwiązywania problemów alkoholowych w związku z przemocą w rodzinie, w której występuje problem uzależnienia od alkoholu.

- Rok 2019: 5 wniosków;
- Rok 2020: 6 wniosków;
- Rok 2021: 6 wniosków.

Tabela 10. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Liczba szkoleń	
Rok 2019	1 szkolenie
Rok 2020	1 szkolenie
Rok 2021	1 szkolenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy jest niezmienna.

Wykres 8. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.⁵

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 11. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) dla Polski 38,6 mln mieszkańców oraz Gmina Rawa Mazowiecka 8 806 mieszkańców	
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Polska: ok. 2% populacji
	Gmina Rawa Mazowiecka: ok. 176 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Rawa Mazowiecka: ok. 352 osoby

⁵ PARPA - picie ryzykowne i szkodliwe

Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Rawa Mazowiecka: ok. 352 osoby
Osoby pijące szkodliwie	Polska: 5-7% populacji
	Gmina Rawa Mazowiecka: ok. 440–616 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	Polska: 2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin
	Gmina Rawa Mazowiecka: ok. 117 osób dorosłych i 235 dzieci

Źródło: PARPA

Dzieci z rodziny z problemem alkoholowym doświadczają wielu traumatycznych przeżyć. W rodzinie alkoholowej występują często niedobory środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, bardzo ograniczone są możliwości zaspokajania potrzeb wyższego rzędu. W rodzinie dominuje atmosfera niepokoju, napięcia, niepewności i lęku. Dzieci z rodzin dotkniętych alkoholizmem często przedwcześnie wchodzą w rolę dorosłych. Czują się inne, gorsze od rówieśników, nierzadko doświadczają przemocy. Bardzo często doświadczenie życia w rodzinie z problemem alkoholowym pozostawia w nich piętno na całe życie.

Patologiczne realizowanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej w rodzinach z problemem alkoholowym jest jedną z najczęstszych przyczyn pozbawiania lub ograniczania władzy rodzicielskiej oraz umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów alkoholowych na szczeblu gminnym odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rawie Mazowieckiej. Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych.

Celem działań jest ograniczenie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększenie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych.

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019-2021 wskazują, iż na przestrzeni tych lat zmalała liczba wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego, natomiast zmalała liczba zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych. Liczba wniosków o leczenie odwykowe w latach 2020-2021 pozostaje taka sama.

Tabela 12. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
Posiedzenia KRPA (ogółem)	Rok 2019	14
	Rok 2020	12
	Rok 2021	13
Oględziny miejsca w celu opiniowania wniosków przedsiębiorców	Rok 2019	6 oględzin - 8 punktów
	Rok 2020	7 oględzin - 9 punktów
	Rok 2021	7 oględzin - 11 punktów
Wnioski o leczenie odwykowe (część wniosków w zbliżonym czasie złożyły 2 instytucje w sprawie tej samej osoby więc połączono w jedną sprawę)	Rok 2019	27 wniosków na podstawie których wszczęto 21 spraw
	Rok 2020	18
	Rok 2021	18
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych (Komisja pokrywa zarówno koszt badań	Rok 2019	7 w postępowaniu przed Komisją i 8 po złożeniu wniosków do Sądu

biegłych w postępowaniu przed sądem jak i zwraca koszt badania do Sądu)	Rok 2020	10 po złożeniu wniosków do Sądu
	Rok 2021	3 w postępowaniu przed Komisją i 6 po złożeniu wniosków do Sądu
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	Rok 2019	13
	Rok 2020	11
	Rok 2021	8
Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	Rok 2019	8
	Rok 2020	10
	Rok 2021	11
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	Rok 2019	0
	Rok 2020	0
	Rok 2021	1

Na terenie Gminy Rawa Mazowiecka funkcjonuje Punkt Konsultacyjny. W Punkcie dyżuruje psycholog, który świadczący pomoc w zakresie:

- uzależnień (alkohol, narkotyki, hazard);
- pomoc dla rodzin osób z problemem uzależnień;
- pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie;
- porady rodzinne (konflikty małżeńskie, itp.);
- porady wychowawcze;
- kłopoty i kryzysy innego rodzaju.

Psycholog przyjmuje tylko osoby dorosłe, terapia dzieci odbywa się w postaci terapii rodzinnej - wymagany jest najpierw kontakt z rodzicami.⁶

Zgodnie z danymi GOPS w Rawie Mazowieckiej, na przestrzeni lat 2019-2020 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, natomiast w 2021 roku liczba ta zmalała i wynosiła 3 rodziny.

Wykres 9. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rawie Mazowieckiej

⁶ Punkt Konsultacyjny - Gmina Rawa Mazowiecka

DIAGNOZA ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

Na potrzeby diagnozy zagrożeń społecznych na terenie Gminy Rawa Mazowiecka, w okresie od sierpnia do września 2022 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział 50 mieszkańców z terenu Gminy Rawa Mazowiecka, 43 rodziców uczniów, 24 nauczycieli oraz 8 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Rawa Mazowiecka.

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Rawa Mazowiecka. W kwestionariuszu ankiety zostały ujęte problemy tj.: alkoholizm, narkomania, wzrost przestępczości, nowe substancje psychoaktywne (dopalacze), bezrobocie, ubóstwo oraz przemoc. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”. Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 13. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Rawa Mazowiecka

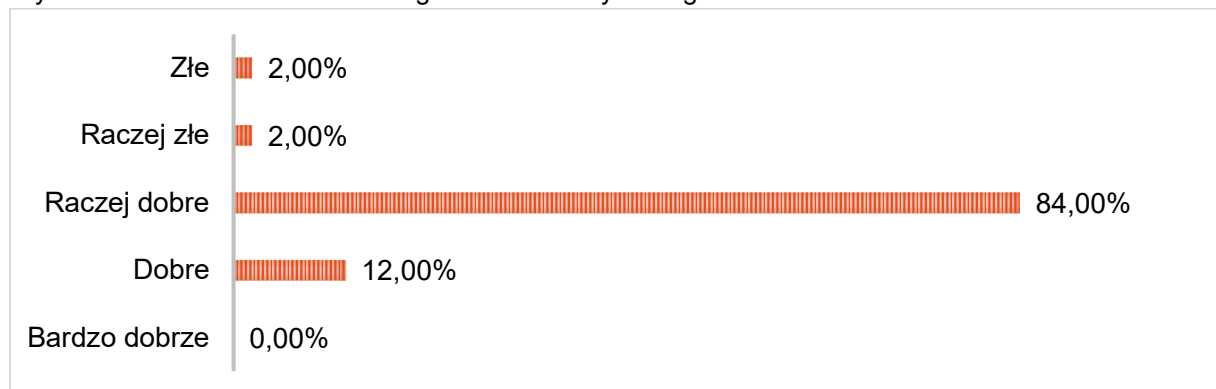
Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
Alkoholizm	3,57
Narkomania	2,53
Wzrost przestępczości	2,49
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,57
Bezrobocie	3,18
Ubóstwo	3,21
Przemoc	3,00
Uzależnienia behawioralne	2,92

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem alkoholizmu, którego ważność ocenili na poziomie 3,57. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Rawa Mazowiecka okazał się problem ubóstwa oraz problem bezrobocia. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, wskazane przez 90,00% badanych mieszkańców. Kolejno 86,00% wskazało na uzależnienie od Internetu, a 46,00% na zaniedbanie wychowawcze. Następnie 28,00% zaznaczyło demoralizację, a 20,00% przemoc w rodzinie. Z kolei, 14,00% wskazało na używanie substancji psychoaktywnych. Idąc dalej, 2,00% zaznaczyło przestępczość, narkomanię, sieroctwo oraz zaniedbanie socjalne (niedożywienie, higiena).

Ogólne warunki życia w Gminie Rawa Mazowiecka mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 84,00% badanych mieszkańców. Z kolei, 12,00% uznało, iż są one dobre. Przeciwnego zdania było 4,00% badanych mieszkańców, w tym: 2,00% oceniło je jako raczej złe i tyle samo przyznało, że są one złe.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 72,00% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast pozostałe

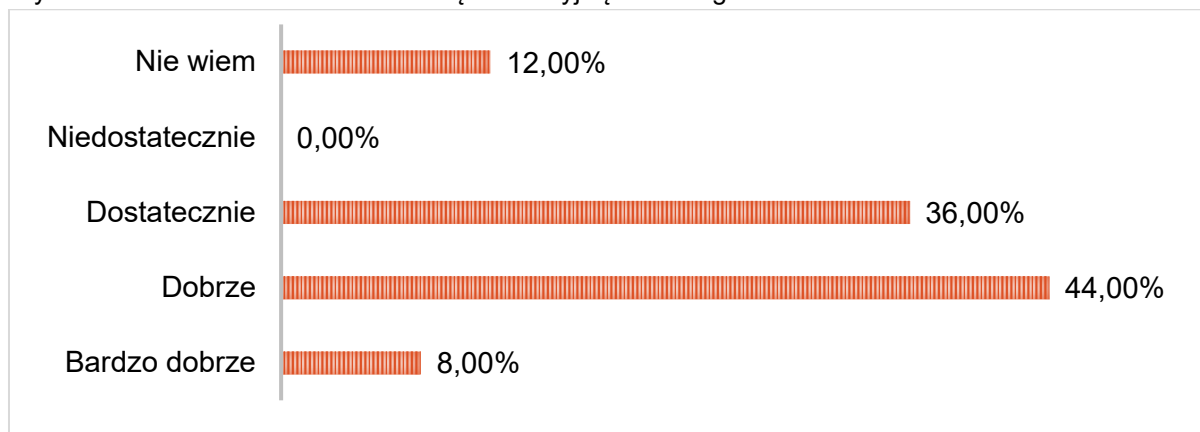
28,00% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 70,00% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 10,00% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 20,00% respondentów nie wyraziło swojej opinii. Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 44,00% ocenił na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie.

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 72,00% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast pozostałe 28,00% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 70,00% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 10,00% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 20,00% respondentów nie wyraziło swojej opinii. Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 44,00% ocenił na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie.

Tabela 14. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi

Czy oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi zaspokaja potrzeby mieszkańców?	
Opieka na dziećmi do lat 3	
Tak	0,00%
Nie	72,00%
Nie wiem	28,00%
Opieka przedszkolna	
Tak	70,00%
Nie	10,00%
Nie wiem	20,00%

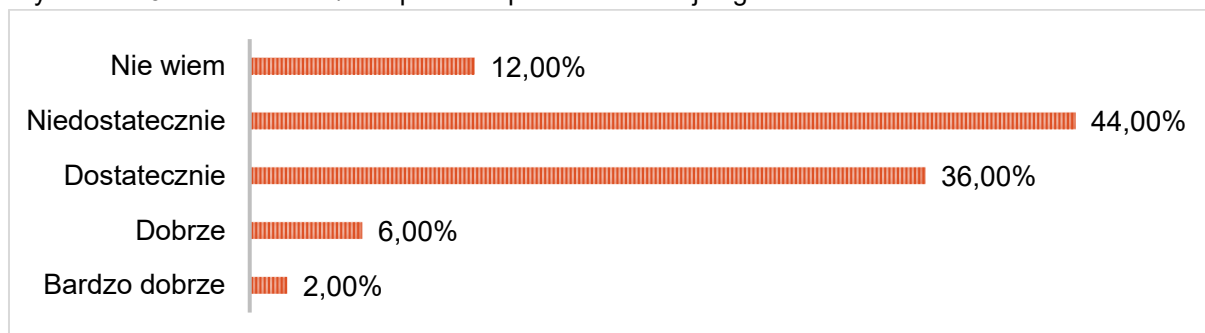
Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Ponadto, kilku mieszkańców padało swoje propozycje w celu polepszenia oferty edukacyjnej. Jako zasadne podano przeprowadzanie ciekawych warsztatów z uczniami oraz zorganizowanie spotkań z ciekawymi osobami.

Idąc dalej, 44,00% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie niedostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 36,00% ankietowanych przyznało, że gmina jest dostatecznie przygotowana w tym zakresie, natomiast 6,00% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dobra. Z kolei 2,00% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 12,00% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 12. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

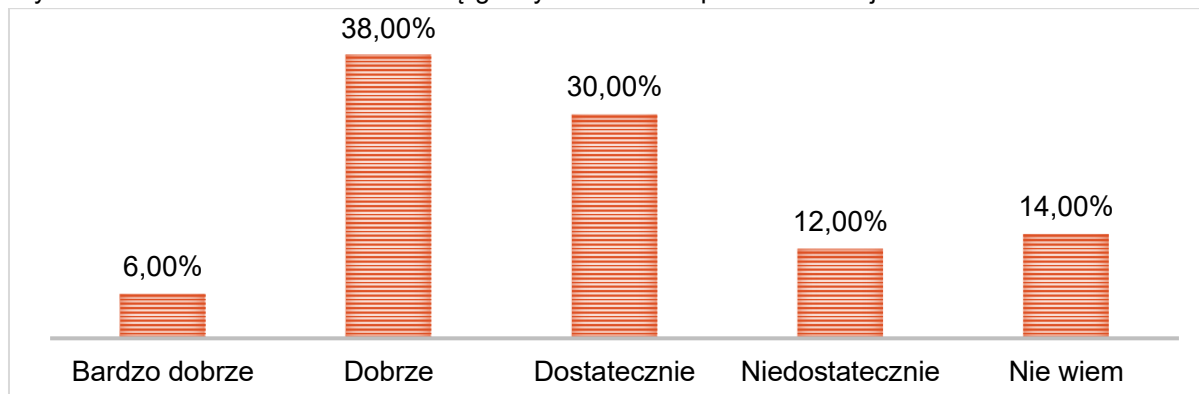

Jak wynika z odpowiedzi badanych największym problemem jest brak ośrodka zdrowia oraz apteki na terenie gminy. Ankietowani zwrócili również uwagę na zasadność przeprowadzania bezpłatnych badań profilaktycznych w terenie..

Ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, 38,00% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei, 30,00% uznało, że zasoby

gminy są dostateczne, natomiast 12,00% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest niedostateczna. Następnie 6,00% uznało, że zasoby gminy w tym temacie są bardzo dobre, a pozostałe 14,00% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii.

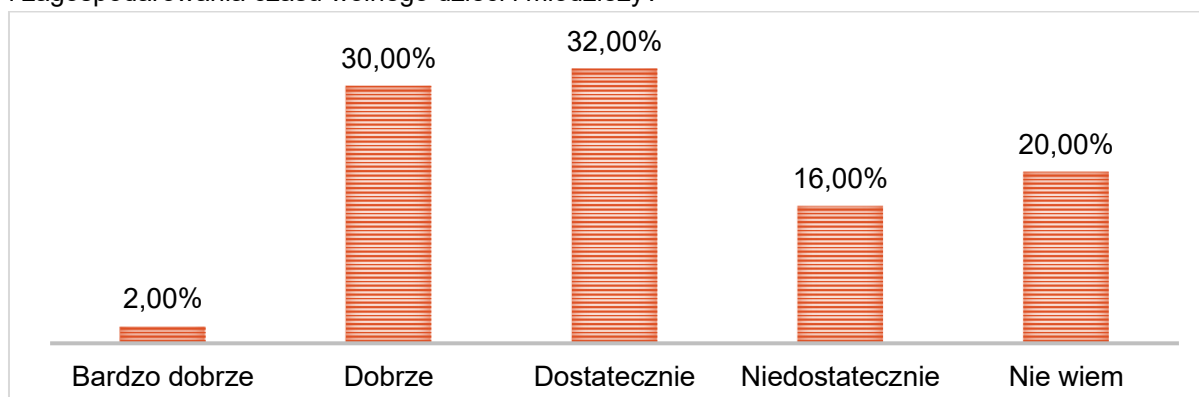
Wykres 13. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Wśród działań i inwestycji, które należałoby podjąć w gminie w celu pełniejszego dostosowania oferty w zakresie sportu i rekreacji mieszkańcy wskazywali na zbudowanie siłowni zewnętrznych. Jako zasadne wskazano również poszerzenie oferty zajęć sportowych i ruchowych, w tym fitnessu oraz zumbi.

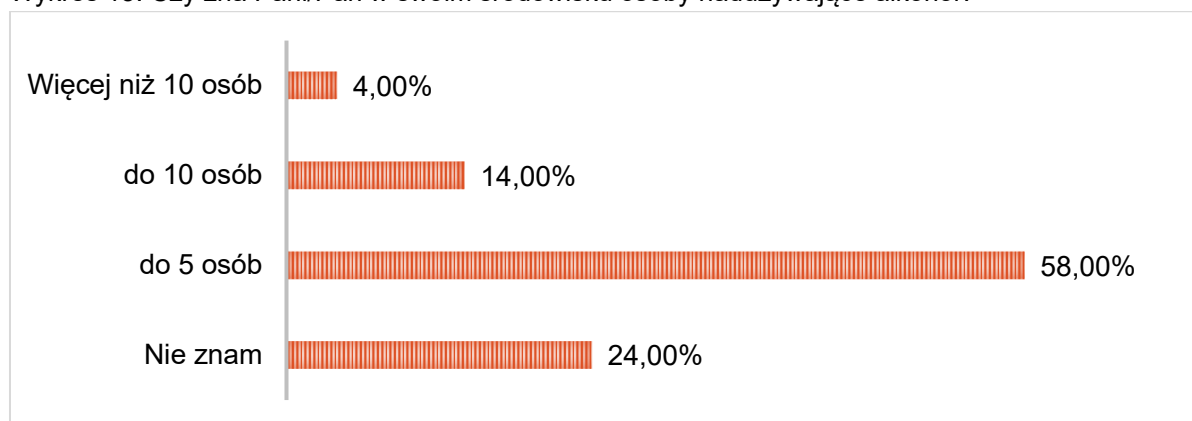
Ponadto 32,00% ankietowanych mieszkańców dostatecznie oceniła działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 30,00% przyznało, iż działania gminy w tym zakresie są dobre. Następnie 16,00% przyznało, że oferta gminy w tym zakresie jest niedostateczna, a 2,00% bardzo dobra. Pozostałe 20,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

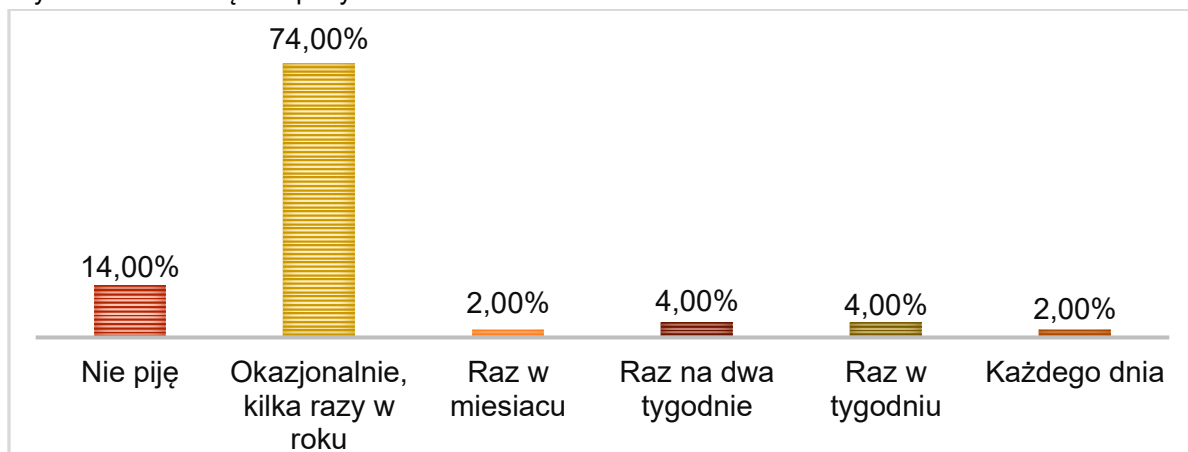
Dane z przeprowadzonej diagnozy społecznej wśród mieszkańców z terenu Gminy Rawa Mazowiecka wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jak wynika z odpowiedzi, 54,00% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie Gminy Rawa Mazowiecka, a 24,00% przyznało natomiast, że jest to problem powszechny. Z kolei, 18,00% uznało, iż są to nieliczne przypadki. Idąc dalej, 58,00% uważa, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, łącznie 76,00% z nich przyznało, że zna takie osoby, w tym: 58,00% do 5 takich osób, 14,00% od 6 do 10 takich osób, a 4,00% powyżej 10 takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 24,00% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 15. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu Gminy Rawa Mazowiecka, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najliczniejsza grupa ankietowanych tj. 74,00% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Z kolei, 14,00% zadeklarowało abstynencję, natomiast 4,00% przyznało, iż spożywa alkohol raz w tygodniu i tyle samo spożywa alkohol raz na dwa tygodnie. 2,00% zaznaczyło, iż ma to miejsce raz w miesiącu i tyle samo przyznało, iż codziennie spożywa alkohol. Analizując płeć respondenta, zarówno kobiety, jak i mężczyźni deklarowali najczęściej, iż spożywają alkohol okazjonalnie.

Wykres 16. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?

Idąc dalej, 50,00% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 4,00% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. Łącznie 34,00% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Uwagę zwraca wynik wskazujący, iż tylko 40,00% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która zajmuje się taką pomocą. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a kolejno Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pozostałe 60,00% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Jak wynika z diagnozy zagrożeń społecznych przeprowadzonej w 2022 roku, ogółem 52,00% ankietowanych mieszkańców Gminy Rawa Mazowiecka zna rodziny, w których stosowana jest przemoc. W tym: 44,00% zna 1-2 takie rodziny, 6,00% od 3 do 5 takich rodzin, a 2,00% więcej niż 5 takich rodzin. Pozostałe 48,00% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin. Idąc dalej, 22,00% potwierdziło natomiast, że doświadczyło przemocy w rodzinie, a osobą stosującą przemoc był najczęściej ojciec, a kolejno partner. Kilku badanych nie wskazało sprawcy przemocy wobec nich. Tylko 44,00% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Policja. Pozostałe 56,00% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy Rawa Mazowiecka wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 72,00% badanych wskazało na bariery architektoniczne, a 68,00% na izolację. Zwrócono również uwagę na bezrobocie (52,00%), problemy psychologiczne (40,00%), utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym do rehabilitacji (38,00%), brak akceptacji w środowisku lokalnym (38,00%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (24,00%) oraz egoizm innych ludzi wobec osób z niepełnosprawnościami (2,00%).

Ponadto łącznie 48,00% przyznało, że działania podejmowane na terenie Gminy Rawa Mazowiecka nie uwzględniają potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Z kolei, 32,00% było przeciwnego zdania, a pozostałe 22,00% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (80,00%), choroby lub inwalidztwo (68,00%), ubóstwo (54,00%). Zwrócono również uwagę na poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (44,00%), utrudniony dostęp do placówek medycznych (42,00%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (26,00%), brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (16,00%) oraz na brak szacunku młodych ludzi względem osób starszych (2,00%).

Według 48,00% ankietowanych działania podejmowane na terenie Gminy Rawa Mazowiecka uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, łącznie 40,00% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 12,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Rawa Mazowiecka

W badaniach uczestniczyło 43 rodziców uczniów z terenu Gminy Rawa Mazowiecka. W kwestionariuszu dedykowanym tej grupie badanych zostały poruszone zagadnienia dotyczące problemów występujących w środowisku domowym oraz szkolnym.

Na początku zadano rodzicom pytanie o to jak oceniają swoje relacje z dziećmi. Zdecydowana większość badanych tj. 81,40% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Następnie 16,28% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem. Pozostałe 2,33% tj. jeden rodzin przyznał, iż nie ma stałego kontaktu z dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

Następnie 34,88% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a pozostałe 65,12% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim.

Zapytano rodziców, czy według nich pandemia wpłynęła niekorzystnie na relacje z dzieckiem. I tak, 60,47% zaprzeczyło twierdząc najczęściej, że dzięki pandemii, a przede wszystkim poprzez wprowadzenie nauki zdalnej mogli spędzać więcej czasu z dziećmi. Natomiast 39,53% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie uznając, iż w związku z pandemią ich dzieci zaczęły korzystać w nadmiernej ilości z komputera oraz pogorszyły się ich relacje koleżeńskie.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, zdaniem 88,37% respondentów ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 11,63% przyznało, iż wie o kłopotach swojego dziecka, a najczęściej wymienianymi problemami były problemy z nauką oraz problemy rówieśnikami. Jeden rodzic przyznał, iż jego dziecko mierzy się z depresją.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 48,84% respondentów stwierdziło, iż zdarza się to rzadko, a 16,28% przyznało, iż takie sytuacje występują od czasu do czasu. Pozostałe 34,88% zadeklarowało, że ich dziecko nigdy nie zachowuje się agresywnie.

W trakcie ankietyzacji nie zabrakło pytania dotyczącego sposobu reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak, 55,81% badanych rodziców przyznało, że rozmawia z dzieckiem na ten temat. Kolejno 34,88% odpowiedziało, że najczęściej upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania, a 6,98% rodziców stosuje różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. Żaden z rodziców nie przyznał się do użycia siły fizycznej w przypadku złego zachowania dziecka.

Następnie, zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. W przypadku rodziców, którzy przyznali się do stosowania tego typu kar przeważały natomiast deklaracje, że zdarza się to rzadko, raz na pół roku.

Zdecydowana większość rodziców uczniów z terenu Gminy Rawa Mazowiecka uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców (88,37%). Kolejno 6,98% stwierdziło, iż dziecko powinno czuć respekt przed rodzicem, a pozostałe 4,65% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Następnie zapytano rodziców, o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły. I tak, 6,98% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Z kolei, 74,42% było przeciwnego zdania, a 18,60% nie wiedziało jak ustosunkować się do danego tematu.

W drodze badania okazało się również, że 62,79% badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 11,63% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 25,58% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

Badania przeprowadzone wśród rodziców uczniów z terenu gminy pokazały, że 16,28% zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. Następnie 6,98% zna od 3 do 5 takich przypadków, a 4,65% wskazało na znajomość powyżej 5 takich rodzin. Pozostałe 72,09% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoły zapewniają wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 46,51% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 23,26% miało odmienne zdanie. Pozostałe 30,23% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Ponadto, 46,51% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach nie jest wystarczająca, natomiast 37,21% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 16,28% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród nauczycieli szkół z terenu Gminy Rawa Mazowiecka

W badaniach uczestniczyło 24 nauczycieli ze szkół z terenu Gminy Rawa Mazowiecka. W kwestionariuszu dedykowanym tej grupie badanych zostały poruszone przede wszystkim zagadnienia dotyczące problemów występujących w środowisku szkolnym.

Na początku pojawiły się pytania dotyczące używania środków psychoaktywnych przez uczniów. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania napojów energetycznych, spożywania napojów alkoholowych oraz palenia papierosów.

Tabela 15. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
Alkohol	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	12,50%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	83,33%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	4,17%
Papierosy	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	87,50%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	12,50%
Napoje energetyczne	
W mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	25,00%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	70,83%
W mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	4,17%
Narkotyki	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%

W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	4,17%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	95,83%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, wszyscy badani ocenili ją jaką trudną lub nie potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Pozytywnym jest, iż większość nauczycieli uczestniczących w badaniu, pozytywnie oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.

Większość nauczycieli jest zdania, że są odpowiednio przygotowani do udzielenia pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Niepokojącym jest, że 70,83% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne, czy też związane z różnymi uzależnieniami. Z kolei 16,67% stwierdziło, iż nie spotkało się z takimi zachowaniami wśród uczniów, a pozostałe 12,50% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Z pozyskanych danych wynika, iż jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków czy wycieczek szkolnych). Taką odpowiedź wskazało 29,17% ankietowanych. Z kolei, 29,17% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 41,67% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto 29,17% uczestniczących w badaniu nauczycieli przyznało, że zna kilku uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej

W badaniu ankietowym skierowanym do pracowników GOPS poruszono przede wszystkim kwestie problemowe dotyczące bezpośrednio rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej.

Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy GOPS najczęściej wymieniali nieporadność życiową, a kolejno alkoholizm oraz niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na bezrobocie, bezradność opiekuńczo-wychowawczą, ubóstwo oraz niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno- prawnego.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy finansowe i trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a kolejno problemy zdrowotne w rodzinie, nadużywanie alkoholu/alkoholizm oraz konflikty ze współmałżonkiem/partnerem. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na bezrobocie, ubóstwo oraz uzależnienia dokładniej nieokreślone (uzależnienie dzieci od komputera, uzależnienie od leków, uzależnienie od substancji psychoaktywnych).

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, a kolejno uzależnienia, niskie dochody, wielodzietność, niepełna rodzina, niepełnosprawność/długotrwała choroba, ubóstwo.

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób starszych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na samotność, niepełnosprawność, brak placówek medycznych na terenie gminy, ograniczony dostęp do specjalistów oraz ograniczony dostęp (mobilny) do rehabilitacji, niskie świadczenia emerytalno- rentowe, zawężanie kontaktów międzyludzkich, jak również obojętność ludzi w stosunku do osób starszych. Idąc dalej,

dla 87,50% badanych pracowników oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest raczej wystarczająca. Pozostałe 12,50% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób z niepełnosprawnościami pracownicy GOPS wymieniali najczęściej bariery architektoniczne, brak placówek medycznych na terenie gminy, ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji, niskie świadczenia emerytalno- rentowe, trudno dostępną komunikację, brak miejsc wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, brak ofert pracy w warunkach pracy chronionej, ograniczony dostęp do atrakcji kulturalnych oraz zahamowania i niepewność osób niepełnosprawnych. Idąc dalej, według 50,00% badanych pracowników oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest raczej niewystarczająca. Z kolei, 37,50% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 12,50% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Według pracowników GOPS najbardziej podczas pandemii COVID-19 ucierpiały osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE I SPOŁECZNE GMINY RAWA MAZOWIECKA WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Tabela 16. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Rawa Mazowiecka

Instytucja	Zakres działalności
Gmina Rawa Mazowiecka	• Wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej	• Pomoc finansowa i rzeczowa. • Wzmacnianie funkcji opiekuńczo- wychowawczej rodzin. • Karta Dużej Rodziny. • Dożywianie dzieci w szkołach. • Aktywizacja społeczno- zawodowa, • Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą dla rodzin.
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	• Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy. • Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	• Organizacja, finansowanie i współfinansowanie wypoczynku letniego w formie kolonii z programem profilaktycznym w szczególności dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Punkt Konsultacyjny	• Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne osobom uzależnionym i ich rodzinom.
Placówki oświatowe działające na terenie Gminy Rawa Mazowiecka	• Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych. • Wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci. • Pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. • Uświadamianie rodzicom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.
Placówki służby zdrowia obsługujące mieszkańców Gminy Rawa Mazowiecka	• Opieka i profilaktyka zdrowotna – w tym także wizyty patronażowe pielęgniarek położnych, lekarzy pediatrów. • Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.
Gminny Zespół ds. Oświaty, Kultury i Sportu	• Wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, również pozalekcyjnych działań opiekuńczo-wychowawczych, kulturalno-oświatowych, sportowych i rekreacyjnych.
Klub Seniora „Druga Młodość” w Starej Rossosze	• Doradztwo psychologiczne, • Zajęcia ruchowe. • Wykłady dotyczące edukacji zdrowotnej oraz arteterapii, czyli terapii przez różnego rodzaju sztuki plastyczne, takie jak malarstwo, rysunek, rzeźba, ceramika i wiele innych.
Centrum Dziecka i Rodziny Gmina Rawa Mazowiecka	• Oferowana bezpłatnie indywidualna pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach. • Grupy Zabawowe – zajęcia dla rodziców i dzieci w wieku 6 miesięcy – 3 lata, które odbywają się

	w Boguszytach, Kurzeszynie, Pukininie i Starej Wojskiej. • Konferencje edukacyjne dla rodziców. • Sezonowe animacje na placach zabaw i podczas imprez plenerowych w gminie.
Kościoły parafialne	• Upowszechnianie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.
Inne organizacje pozarządowe z terenu Gminy Rawa Mazowiecka	• Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do specjalistycznych form wsparcia. • Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności klubowej, sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej.

Tabela 17. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny spoza terenu Gminy Rawa Mazowiecka

Instytucja	Zakres działalności
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawie Mazowieckiej	• Pomoc osobom niepełnosprawnym, świadczenia integracyjne, pomoc rodzinom zastępczym.
Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Rawie Mazowieckiej	• Umożliwienie rodzinom z dziećmi skorzystania ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i pedagogicznego.
Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej – Wydział Rodzinny i Nieletnich	• Orzekanie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.
Kuratorzy sądowi	• Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym

	i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu. • Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
Powiatowy Urząd Pracy w Rawie Mazowieckiej	• Działania zmierzające do podjęcia pracy przez osoby zarejestrowane w ewidencji osób bezrobotnych PUP.
Komenda Powiatowa Policji w Rawie Mazowieckiej	• Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie Gminy Rawa Mazowiecka. • Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. • Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.

Koordynator i Realizatorzy Programu

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urząd Gminy w Rawie Mazowieckiej;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rawie Mazowieckiej;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej - Wydział Rodzinny i Nieletnich;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawie Mazowieckiej;
- Komenda Powiatowa w Rawie Mazowieckiej;
- Prokuratura Rejonowa w Rawie Mazowieckiej;
- Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Rawa Mazowiecka;
- Powiatowy Urząd Pracy w Rawie Mazowieckiej;
- Organizacje pozarządowe.

Adresaci Programu

- Rodziny przeżywające wielorakie trudności, w tym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny niezaradne życiowo, rodziny z problemem ubóstwa w tym obarczone bezrobociem, rodziny borykające się z problemem długotrwałej choroby, niepełnosprawnością, rodziny dotknięte przemocą, uzależnieniami, innymi problemami powodującymi wzrost ryzyka wykluczenia społecznego.
- Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki i wsparcia, w tym szczególnie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Przewidywana praca z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, jak również aktywizację i wzmocnienie działalności instytucji, placówek i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania rodziny. Działania skierowane są na zapewnienie bezpieczeństwa dzieci oraz podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów w celu zapewnienia optymalnego rozwoju dzieci oraz ogólnego podniesienia jakości życia całej rodziny.

CELE PROGRAMU ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem głównym Program Wsparcia Rodziny w Gminie Rawa Mazowiecka na lata 2023 – 2025 jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych wraz z kierunkami działań. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu obowiązków opiekuńczo- wychowawczych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;
- Realizacja projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- Działanie asystentów rodziny (podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny, by mogli skutecznie pomagać rodzinom, które potrzebują tego wsparcia);
- Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z sytemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych;
- Działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy;
- Współpraca z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem bezrobociu;
- Motywowanie osób bezrobotnych do aktywnego poszukiwania pracy;
- Analizowanie sytuacji rodzin i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Programu 2023-2025

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Rawie Mazowieckiej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej, placówki oświatowe, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, psycholog.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet Gminy, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym udzielono pomocy;
- Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób mających problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Wskaźnik	Stan początkowy 2021 rok	Częstotliwość monitoringu
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS	150 rodzin	raz w roku
Liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej	39 rodzin	raz w roku
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	31 rodzin	raz w roku
Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z sytemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	283 rodziny	raz w roku
Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną	115 rodzin	raz w roku
Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym udzielono pomocy	39 rodzin	raz w roku
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	111 rodzin	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2 - Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i rodziny

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Wspieranie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb dziecka i rodziny poprzez zapewnienie pomocy materialnej, rzeczowej oraz pracy socjalnej;
- Objęcie dożywianiem dzieci tego wymagających;
- Monitorowanie sytuacji zdrowotnych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- Zabezpieczanie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej, w rodzinnym domu dziecka, w placówce wychowawczej, regionalnych placówkach terapeutycznych lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą, w tym m.in. kierowanie do Poradni Psychologicznych, placówek wychowawczych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych /niepełnych;
- Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Programu 2023 - 2025

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Rawie Mazowieckiej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej, placówki oświatowe, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, kluby sportowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet Gminy, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających z poszczególnych form wsparcia tj. pomocy materialnej, rzeczowej oraz pracy socjalnej;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z KDR;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole
- Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Podniesienie bezpieczeństwa socjalno-bytowego rodzin;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla rodzin, w szczególności rodzin dysfunkcyjnych;
- Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Wskaźnik	Stan początkowy 2021 rok	Częstotliwość monitoringu
Liczba rodzin korzystających z poszczególnych form wsparcia tj. pomocy materialnej, rzeczowej oraz pracy socjalnej	160 rodzin	raz w roku
Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z KDR	276 rodzin	raz w roku
Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych	1 inicjatywa	raz w roku (minimum 1 na rok)
Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole	44 dzieci	raz w roku
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	10 dzieci	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3 - Zapobieganie zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym, wpływającym na prawidłowe funkcjonowanie rodzin oraz rozwiązywanie już istniejących

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy uzależnień, przemocy;
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym oraz osobom współuzależnionym;
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych;
- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- Zapewnienie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie;
- Poprowadzenie procedury Niebieskie Karty;
- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie oraz uzależnieniami.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Programu 2023-2025

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Rawie Mazowieckiej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej, placówki oświatowe, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, psycholog.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet Gminy, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie;

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;
- Liczba osób skierowanych do GKRPA;
- Liczba działań profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych oraz w szkołach;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych;
- Liczba założonych Niebieskich Kart.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem wszelkich uzależnień oraz osób współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

Wskaźnik	Stan początkowy 2021 rok	Częstotliwość monitoringu
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie	2 rodziny	raz w rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień	3 rodziny	raz w roku
Liczba osób skierowanych do GKRPA	18 osób	raz w roku

Liczba działań profilaktyczno- edukacyjnych w klubach sportowych oraz w szkołach	4 działania	raz w roku
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych	1 pakiet (ok. 400 sztuk)	raz w roku
Liczba założonych Niebieskich Kart	16 wszczętych procedur NK	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4 - Rozwój usług i form wsparcia na rzecz pomocy dzieciom i rodzinom

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Zapewnienie pracownikom socjalnym oraz asystentom rodziny dostępu do szkoleń i specjalizacji;
- Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, świetlicami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień;
- Wsparcie działalności szkół, Policji, ośrodków zdrowia w profilaktyce uzależnień;
- Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych, szkołach, świetlicach;
- Zapewnienie pomocy terapeutycznej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);
- Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz sytuacji niepowodzeń położnych;
- Udzielanie informacji w zakresie dostępu do instrumentów polityki na rzecz rodziny;
- Udzielanie informacji na rzecz możliwości uzyskania wsparcia psychologicznego i prawnego;
- Reprezentowanie rodzin przed instytucjami i urzędami.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Programu 2023-2025

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Rawie Mazowieckiej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej, placówki oświatowe, Gminna Komisja ds. Profilaktyki

i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet Gminy, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie;
- Liczba osób uczestniczących w w/w szkoleniach;
- Liczba utworzonych Grup Roboczych;
- Liczba osób korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjnego.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Wzrost kompetencji kadry zajmującej się pracą z rodziną;
- Wypracowanie efektywnej współpracy między podmiotami i instytucjami zajmującymi się pracą z rodziną;
- Zwiększenie koordynacji działań instytucji i organizacji społecznych na poziomie lokalnym oraz pełniejsze wykorzystanie społecznego potencjału;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia terapeutycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego dla rodzin dysfunkcyjnych oraz znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

Wskaźnik	Stan początkowy 2021 rok	Częstotliwość monitoringu
Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie	2 szkolenia	raz w rok
Liczba osób uczestniczących w w/w szkoleniach	8 osób	raz w roku

Liczba utworzonych Grup Roboczych	22 Grupy Robocze	raz w roku
Liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego	17 osób	raz w roku

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Program będzie finansowany ze środków własnych pochodzących z budżetu Gminy Rawa Mazowiecka, z budżetu państwa oraz z potencjalnych dotacji unijnych.

Przewiduje się również aplikowanie o środki ze źródeł zewnętrznych takich jak Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, czy też inne projekty skierowane na wsparcie dziecka i rodziny.

Źródła finansowania zadań realizowanych przez Gminę Rawa Mazowiecka i jej jednostki na 2023 rok zostały określone w uchwale budżetowej na 2023 rok. Wydatki poniesione na realizację zadań w 2023 roku będą podstawą do określenia rzeczywistych kosztów i zaplanowania budżetu na lata 2024 – 2025.

Zgodnie z art. 197 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.

MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja działań w ramach Programu będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od realizatorów Programu, co umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności, a w razie potrzeby podjęcie działań korygujących oraz planowanie dalszych działań w zakresie wspierania rodziny. Podmioty lokalnego systemu wsparcia rodziny będą przekazywać informacje z realizacji własnych zadań zawartych w Programie .

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny będzie corocznie przedkładane Wójtowi Gminy Rawy Mazowieckiej oraz Radzie Gminy w Rawie Mazowieckiej w terminie do 31 marca każdego roku.

Ewaluacji podlegać będzie stopień realizacji celów strategicznych poprzez podejmowane działania prowadzące do ich osiągnięcia oraz ocena ich skuteczności. Efektem ewaluacji będą wnioski do ewentualnej weryfikacji Programu oraz podjęcia działań korygujących.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Rawa Mazowiecka na lata 2023-2025 stanowi interdyscyplinarną strategię działań mających na celu wsparcie rodzin w wypełnianiu ich funkcji.

Cele i zadania Programu zostały zaplanowane w sposób ogólny co umożliwia dostosowanie podejmowanych działań do potrzeb. Wsparcie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, edukacyjny i ochronny.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Rawa Mazowiecka w latach 2018-2021.....	7
Tabela 2. Podział mieszkańców ze względu na wiek	7
Tabela 3. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	11
Tabela 4. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	12
Tabela 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	12
Tabela 6. Formy udzielanej pomocy przez GOPS w Rawie Mazowieckiej	14
Tabela 7. Stan bezrobocia rejestrowanego w Gminie Rawa Mazowiecka w latach 2018-2021	17
Tabela 8. Świadczenia opiekuńcze w latach 2019-2021	20
Tabela 9. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2019-2021	23
Tabela 10. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	33
Tabela 11. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	34
Tabela 12. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	36
Tabela 13. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Rawa Mazowiecka.....	39
Tabela 14. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi	41
Tabela 15. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	50
Tabela 16. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Rawa Mazowiecka.....	54
Tabela 17. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny spoza terenu Gminy Rawa Mazowiecka	56

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć- statystyki na rok 2021	6
Wykres 2. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	16
Wykres 3. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	18
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	19
Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby.....	19
Wykres 6. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej.....	24
Wykres 7. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa.....	25
Wykres 8. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy	33
Wykres 9. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	38
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	40
Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?	42
Wykres 12. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?	42
Wykres 13. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	43
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	43
Wykres 15. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?	44
Wykres 16. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?	45

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005
2. Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013
3. Raport o Stanie Gminy Rawa Mazowiecka za 2021 rok

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/1460>
2. <http://www.niebieskalinia.pl>
3. <http://www.parpa.pl>

Uzasadnienie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2025 opracowano zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 i 1700), w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 ustawy rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadania z zakresu wspierania rodziny uchwala gminne programy wspierania.

Poprzedni program został opracowany na lata 2020-2022.

W związku z powyższym, podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 jest w pełni uzasadnione.